

אחיו! (11)

ארכובה עד פובך של רגל.

איזהו לחי?

מתניתין:

מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת.

איזהו הזרוע?

גמרא:

מן הפרק של ארכובה עד כף של יד דהיינו העצם הרחבה של הכתף. והוא נמי הזרוע של נזיר דכתיב ביה שמניפין את "הזרוע בשלה".

תנו רבנן: האי דכתיב "ונתן לכהן את הזרוע" — זה זרוע ימין.

ובנגדו בגל — הוא השוק האמור בשלמים, שהוא גם כן שתי עצמות, מן הפרק של ארכובה עד בוקא דאטמא, דהיינו כל הירך (12).

אתה אומר זה זרוע ימין, או שמא אינו אלא זרוע שמאל?

תלמוד לומר: "הזרוע".

רבי יהודה אומר: שוק הוא מן הפרק של

והינן בה: מאי תלמודא? מהיכן נלמד

הפקר למה יפטור.

וצריך לומר שאינו הפקר גמור לפטור את התבואה אחר שזכה בה, כי כיון שחזר וזכה בו התברר שנחשב "שך וכרמך", אבל חל בו פטור של ירך ויד הלוי שוין בו, [ראה בתורת זרעים פאה א' ו' שפרט חילוקים בדינים אלון], ולכן אם הביאה התבואה שליש בשעת ההפקר אינו חוזר ומתחייב, אבל אם הפקיר אחר הבאת שליש כיון שחזר וזכה, התברר שאינו הפקר אלא שלו וחייב, וכן משמע בסוף דברי חזו"א. [ולפי זה מסתבר שלענין הפקר בי"ד אין נפקא מינה בין רש"י להרמב"ם].

בי"ד, אם יתחייב בלקשו"פ כשחזר וזוכה בו ברשות בי"ד, ומקור הספק הוא מפני שיש חילוק בין הפקר שלו שהוא חלות הפקר על החפץ, שמכוחה הוא מסתלק ממנו, שהרי אין אדם יכול לסלק בעלותו בדיבור, אלא כתוצאה מדיני הפקר שבחפץ. ובהפקר זה נחשב שך וכרמך כשחזר וזוכה בו, אבל הפקר בי"ד שהוא סילוק בעלותו, הרי הוא כזוכה בשדה הפקר של אחר ופטור מלקשו"פ.

אמנם כל הנידון הוא לטעם הרמב"ם, אך לרש"י שההפקר אינו הפקר כשחזר וזוכה בו, לכאורה אין נפקא מינה כיצד נעשה ההפקר.

אמנם אם ננקוט שלדעת רש"י מתברר שאינו הפקר, לכאורה נמצא שההפקר לא הועיל לפטור גם בשעה שקודם שחזר וזכה, ובחזו"א [שביעית ב' ד'] פשיטא ליה שאם היה הפקר בשעת הבאת שליש פוטר אף אם חזר וזכה [ותעזוב יתירא" מלמד רק לחייב באופן שהפקיר אחר הבאת שליש, וכן נקט באגרות משה יו"ד א' רי"ח] ולכאורה אם מתברר שאינו

11. מסתבר שרב אמי זכה בהם לעניים כדי שלא יוכלו לשנותם לדבר אחר, וראה פרטי דין זה בערכין ו. וברי"ף ונושאי כליו בריש פרק דו"ה בב"ק.

12. דין "גדלהו משל אחיו" לא הוזכר ברמב"ם אלא לגבי מלך וכהן גדול, ורש"י נקט בסוגיין